

Štev. 6.

V Ljubljani, dne 2. junija 1910.

Leto II.

Deželni živinorejski svet.

V torek, 17. maja, se je vršilo v Ljubljani važno zborovanje. Prišli so zastopniki živinorejskih zadrug in drugi veščaki iz raznih krajev naše dežele, da se zedinijo v tem, kako bi se zanaprej zboljšavala domača živinoreja. Dvajset let je tega, kar smo dobili zakon za povzdigo reje goveje živine. Živinoreja je v tem času v marsičem napredovala, vendar bi se bilo lahko več doseglo, kakor se je v dolgih dvajsetih letih. Glavna krivda nezadostnim uspehom tiči mej drugim tudi v tem, da se je vse križem licenciralo. Licencirali so se slabi biki, licencirali so se pa tudi biki takih plemen, ki ne spadajo v deželo. Vsled tega se je živina v najbližjih krajih preveč mešala. Zadnji čas je bil, da se napravi temu mešanju konec in da se dopuščajo le taki biki, ki so prikladni enobarvnemu domačemu plemenu. Zborovalci so bili vsi za to, da se pospešuje živinoreja po gotovem načrtu in da se v ta namen razdeli dežela v plemenske okraje. V vsakem plemenskem ozemlju naj se licencirajo le biki one pasme, ki je za dotično ozemlje določena.

Druga važna predloga je bila ta, da se vpelje po sodnih okrajih redno premovanje živine. Premovanje je v zadnjih letih čisto prenehalo, pa tudi prej se je vršilo tako poredkoma, da je med živinorejci od enega premovanja do drugega prenehalo vsako zanimanje za take prireditve. Ker redna premovanja največ pripomorejo, da se vzdržuje med živinorejci zanimanje in misel za rejo boljše in lepše živine, za odpiranje plemene živine itd., zato je loplo pozdraviti, da namerava deželni odbor premovanja na novo vpeljati, in sicer tako, da se bodo vršila v posameznih sodnih okrajih vsako tretje leto.

Zakon za povzdigo reje goveje živine se ima v nekaterih točkah popraviti, junčevina zvišati. Pri občinskih

odborih se imajo izvoliti posebni živinorejski odseki, ki imajo v prvi vrsti skrbeti za povzdigo živinoreje v občini, za nabavo potrebnih plemenjakov itd. Odobril se je pa tudi predlog, da se ima državna in deželna podpora za plemenske biki dajati v prvi vrsti živinorejskim zadrugam. Sploh se je naglašalo, da je treba v združevanju živinorejcev iskati potrebne pomoči, da se tudi pri nas povzdigne živinoreja sčesoma na tisto stopinjo, na kateri jo nahajamo danes po drugih naprednih deželah.

Poljedelskega sveta pododbor

Je dne 27. maja pri c. kr. poljed. ministstvu zboroval pod predsedstvom poslanca Povšeta in posvetoval se o osnutku naredbe poljedelskega ministristva o ustanovitvi osrednjega urada za prodajanje in izvoz goveje živine.

Ker je ta ustanovitev za naše živinorejce zelo važna, naj navedem glavna načela, na katerih sloni ta naredba.

§ 1. določuje, da se na podlagi zakona z dne 30. decembra 1909 osnuje osrednji urad, ki bo vodil vse delo za koristno prodajo in razpečavanje živine, in sicer bo ta urad na Dunaju pod nadzorstvom poljedelskega ministristva, katero določi temu uradu opravilnik in način poslovanja.

Po § 2. je osrednji odbor pozvan sodelovati pri izvršbah v zakonu določenih naprav; posebno pa ima oddajati svoja strokovna mnenja in more tudi predloge staviti. Živinorejcem ima podajati pouk in nasvete, kako naj postopajo pri prodaji živine; zato bodo večji uradniki tega odbora prepotovali posamezne dežele in obiskovali glavne živinske trge. Uredil se bo stalni urad za proizvodbe in sporočanja o cenah živine in mesa v raznih kronovinah, o stanju in uspehu krmske letine in o

sejmih in mesnih tržiščih, ki potrebujejo klavne živine, pa tudi mlade živine za rejo. Osnova se bo poseben poučni tečaj za kmetovalce o uspešnem razpečavanju živine.

Osrednji urad bo na razpolago za nasvete in tudi posredovanje vsem živinorejskim zadrugam, osobito zadrugam za razpečavanje živine. Sodeloval bo pri ustanovitvah takih zadrug ter nadaljnjem delovanju istih, osobito s tem, da bo vedno obveščal zadruge, kje se more živina najlažje in uspešno prodati bodisi v domači državi, bodisi v inozemstvu.

Osrednji urad bo posredoval med zadrugami in tržnimi uradi ter pospeševal organizacijo živinskega izvoza. Pospeševal bo tudi organizacijo skupnih velikih mesnic in uspešno porabo raznih delov živine, n. pr. loj, kože itd.

Osrednji odbor bo imel tudi pospeševati zavarovanje živine, kakor tudi osobito v letinah pičlega krmskega pridelka posredovati za nakup krme po primernih cenah. Voditelj osrednjega urada in njegovega namestnika imenuje poljedelski minister. Voditelj izdela vsako leto proračun o potrebščinah in sklepom leta natančni obračun. Voditelj osrednjega urada zamore za posamezne dežele ali dele dežele imenovati zaupnike, ki imajo sodelovati pri organizaciji krajevnih naredb za pospeševanje živinske kupčije. Istotako zamore voditelj pri izvršitvi raznih naredb zaslišati izvedence iz vrste zadrugnikov, živinorejcev, trgovcev in veterinarjev.

Poljedelskemu stalnemu svetu pa je pridržana pravica do presojevanja delovanja tega osrednjega odbora.

V razpravi o tem načrtu in uvodnem govoru, s katerim je ministrski poročevalec zagovarjal ta načrt, so razni govorniki, med njimi predsedniki deželnih kulturnih svetov, in sicer za Solnograško (grof Gallen), za Tirolsko (baron Morsey in baron Widman), za Koroško (deželni odbornik Höhlinger),

za Galicijo (grof Szeptyczky), za Češko (predsednik češkega oddelka Prikupka) zahtevali, da se ima osrednji urad ozirati na posamezne dežele, osobito na delujoče živinorejske zadruge. Zastopnik dežele Kranjske je isto zahteval in povdarjal, da naj se k temu delovanju za deželo Kranjsko povabi in poslovanje izroči gospodarski zadrugi, ki že sedaj uspešno deluje v prodajanju klavne živine, ki se pošilja v Pulj in druge kraje. Zastopnik Češke je tudi zahteval, da se ta milijon v pospeševanje razpečevanja živine porabi porazdelilno po številu živine, temu pa se je upiralo ministrstvo in tudi večina udeležencev; vlada pa je izjavila, da se hoče tudi v tem oziru ozirati po možnosti na posamezne dežele in da hoče v prvi vrsti v vseh teh zadevah ozirati se na živinorejske in živinoprodajalne zadruge.

Zato nujno svetujem našim slovenskim živinorejcem, da se zbirajo v živinorejskih zadrugah; osobito naj to store naši slovenski živinorejci na Štajerskem, Koroškem, Primorskem, ker zagotovljeno je, da se bo poljedelsko ministrstvo vedno oziralo na mnenje, na zahteve živinorejskih zadrug. V rokah naših živinorejcev je tedaj, da bodo odločevali o usodi porabe tega milijona, namenjenega za pospešitev živinske kupčije, zato brez odlašanja na delo, za združenje v živinorejske zadruge, ki bodo ne le v tem imele sodelovati, ampak katere bodo tudi v stanu povzdigniti svoj glas in svoje zahteve označiti, da se bo vsota 5 milijonov kron (na leto) pošteno in pametno porabila v povzdigo in zboljšanje naše živinoreje sploh.

Zadružništvo — naša moč.

Najboljša pomoč našemu kmetu je združen kmet sam. V zadružništvu izsili to, česar mu dežela in država ne marata dati radevolje. Zato pozdravljamo vsak korak združenja slovenskih kmetov z največjim veseljem. Zadružništvo je največja moč, je najboljša samopomoč.

Na binkoštni ponedeljek se je vršil v Pliberku na Koroškem na prostornem dvorišču »Narodnega doma« veliki zadružni shod, ki je bil za pliberški okraj največjega gospodarskega pomena. Iz bližnje in daljne okolice je prišlo nad 300 kmetov. Na shodu so bili zastopani tudi naši vrli župani iz Spodnje Podjune. Shod je sklicala Zadružna Zveza ljubljanska (oddelek za Koroško).

Gospod ravnatelj Iv. Traven iz Ljubljane je otvoril shod s pristrčnim pozdravom in razložil pomen zborovanja. Za predsednika je bil izvoljen gospod župan Fr. Kogelnik.

Prvi je govoril g. monsignor Val. Podgorc o vprašanju: »V čem moramo Korošci v gospodarskem oziru najbolj napredovati«. Dokazal je velik pomen zadrug z ozirom na živinorejo,

sadjerejo, prodajo raznih pridelkov, skupen nakup. Iz življenja in z zgledi iz raznih krajev na Koroškem je pokazal, kako potrebno je, da se začne pri nas zadružna misel bolj širiti; le potem je skupno in uspešno delo za narodov blagor mogoče. Navdušeno je pozivljal k združenju kmetov v krščansko-narodnem duhu. Živahno odobravanje je sledilo izbornemu govoru.

Gosp. ravnatelj Traven je govoril »o zadružništvu s posebnim ozirom na rajfajzove posojilnice in živinorejske zadruge«. Podlaga delu, kakor je je začrtal gospod monsignor Podgorc, so posojilnice, ki se naj ustanovijo v vsaki večji župniji. Zgodovina zadrug spričuje, da so kmetu opora zoper razne oterube, kar je govornik osvetlil z živimi zgledi iz Dalmacije. Posojilnice so dalje v skupno pomoč kmetom v denarnem oziru, da si z lastnimi močmi pomagajo v gospodarstvu in to z malimi stroški. Njihov namen je pa tudi, napeljevati ljudi k varčevanju. Tem važnejše so posojilnice za Korošce, da si osvobodijo slovensko zemljo. Imajo pa tudi zelo velik vpliv na družabno življenje, ker učijo združevanje in organiziranje na podlagi edinosti in ljubezni. Tako si pomagamo lahko sami, saj smo uverjeni, da nam ne vlada, ne država ne boste pomagali, če si ne bomo sami. Iz denarnih zadrug se razvijajo potem druge, zlasti živinorejske. Govornik je nato pozival kmete v navdušenih besedah k pravemu zadružnemu delu. — Živahno odobravanje naj bo gospodu govorniku zahvala za njegov trud in prijaznost.

O živinoreji je govoril gospod živinorejski inštruktor Krištof. Živinorejci morajo odpraviti težkoče, kar pa je mogoče le po zadružni poti, ker skušnja kaže, da bo ta prepotrebna panoga kmetijstva le tedaj bolj napredovala, če se kmetje za živinorejo prav zanimajo in se združujejo. Govornik je dal obilo praktičnih nasvetov za živinorejce glede krmljenja, snažnosti, gnojenja pašnikov in pojasnil, kake koristi dajejo živinorejske zadruge glede nakupa, prodaje, čiste pasme, izreje telet itd. Govoru so poslušalci sledili z velikim zanimanjem. Iskrena zahvala gospodu rojaku za koristen govor!

Gospod poslanec Grafenauer, živahno pozdravljen, pokaže v pravi luči na podlagi suhih števil gospodarstvo nemških nacjonalcev v deželnem zboru, ki obstoji bistveno v tem, da so deželne doklade povišali od 65 na 75 odstotkov itd. Kako »pametno« gospodari nemškonacionalna večina, samo en zgled: Dežela je prodala leta 1870. do 1875. takoiimenovani »Dobewald« industrijski družbi v Hüttenbergu za 34.000 goldinarjev. Ta družba je skupila za posekan nepotreben les 24.000 in za zemljišče je dobila še 60.000 goldinarjev. Danes bi bil ta gozd za deželo neprecenljive ali vsaj visoke — potrojene vrednosti. Položaj si bomo izboljšali le potom združenja. Govornik je

dodobra okrcal postopanje nemških nacjonalcev glede napisov na železničnih vozovih, pokazal, da je naperjen proti Slovencem zakon o deželnem kulturnem svetu in razvijal svoje misli o novem občinskem volivnem redu. Govoril je tudi o delovanju državnega zbora, o združenju Jugoslovancev, o slovenski obštrukciji in o pogodbah s tujimi državami. Pojasnil je tudi uradniško vprašanje in zahtevo, da nam vlada daj uradnike, ki nas bodo razumeli. Dolgotrajno ploskanje je sledilo govoru poslanca.

Med posameznimi govori so svirali tamburaši iz Šmihela.

Zadružna ideja je s tem shodom dobila v Podjuni zopet trdnejši tal. Slovensko zadružništvo, naprej!

Krompir in žganje.

Poraba špirta se je v zadnjem času vedno bolj razširila. Vsa pojasnovanja učenjakov in prizadevanja abstinentov niso imela dosti uspeha. Ljudje so pili in pili in si kopali grob svoje sreče na zemlji. Le v letu 1905/06 so porabili na Nemškem za izdelovanje špirta na milijone in milijone stotov krompirja, potem veliko rži, pri kateri se pa najprej drože naredi in šele ostanek za žganje porabi. Izdelali so iz krompirja 35 milijone hl, iz rži 745.000 hl špirta. Od tega so popili doma 2.262.000 hl, za kš so ga porabili 170.000 hl, denaturiranega za obrt skoro 15 milijonov hektolitrov.

Lani je nemška zbornica odobrila nov indirektni davek na žganje, četudi je bil že stari precej visok. Niso imeli debelega v blagajnah. Novi davek je delavce prav do skrajnosti razburil. Po celim cesarstvu so socialni demokrati priredili shode in ljudi podučevali o škodljivosti žganja in še bolj o oterubstvu vlade, ki hoče revnemu delavcu zadnji vinar izmolsti. Delavci morajo napraviti bojkot in skleniti, da nobene ga špirta več ne bodo pili. Ze lani so v Nemčiji popili 100 milijonov litrov manj žganja, kakor druga leta. Protialkoholno gibanje še vedno narašča.

Kmete je začelo skrbeti. Zaradi žganja so posebno veleposestniki pridelovali veliko krompirja, ki zdaj ne gre več v denar. Mislili so, kako bi od sebe odvrgli škodo in krompir drugače ravno tako uspešno prodali. Tu so se spomnili, da je krompir prav izvrstno sredstvo za pitanje živine. Težava je le poleti, ko se bi največ krompirja porabilo, pa se krompir toliko časa ne drži. Zito je drago in ga vedno primanjkuje. Posebno za oves je vsako leto zadrega. Ali bi se ne dal krompir s stroji izsušiti in kakor krompirjeva moka skozi celo leto ohraniti? Računali so, da se pridelava v Nemčiji na leto 465 milijonov stotov krompirja. Od tega se porabi 130 milijonov za ljudi, 190 za živino, 15 za šterko, 25 za špirit, 55

se ga vsadi in do 50 milijonov ga se-
gnije. Le slednji je vreden do 140 mi-
lijonov kron. Ko bi mogli množino, ki
zdaj navadno gre v zgubo, in vsaj de-
loma oni krompir, ki se ne bo več rabil
za izdelovanje špirta, porabiti za krmo
živini, bi to splošno gospodarstvo zelo
povzdignilo. Do 300 milijonov bi ostalo
lahko denarja doma, ki ga zdaj dajo za
močna krmila na tuje.

Učenjaki so napravili poizkuse, ki
so se prav dobro obnesli. Napravili so
do 300 sušivnic, ki delajo krompirjevo
moko ali male suhe izrezke, ki se dr-
žijo celo leto. Živini ta krma dobro pri-
ja. Še za konje je menda boljša kakor
oves, kar pa ni treba do besede verjeti.
Res je pa naročila nemška vlada, ki
gre kmetom povsod na roko, naj s tem
krompirjem poskusijo pri vseh voja-
ških konjih. Mesto ovsu naj dobivajo
konji to suho krompirjevo moko. Do-
segli bodo gotovo lepe uspehe, ker vsak
kmet v, kako dober je krompir za ži-
vali. Kmet bo zavarovan proti gnitju
krompirja.

Za enkrat še ni dosti upanja, da bi
se pri nas kaj kmalu začelo izsuševa-
nje krompirja, ker je naprava pre-
draga. Saj stane le srednja naprava do
80.000 K.

Gotovo se bodo počasi stroji izpo-
polnili in pocenili, kakor pri drugih
podjetjih. Potem bo mogoče v krajih,
kjer pridelujejo krompir čez potrebo,
zadružnim potom napraviti sušivnice.

Socialni demokratje proti žganju.

Marsikomu se bo čudno zdelo, da
so socialisti tako odločno nastopili
proti alkoholu, da se je le vsled njih
vztrajnega dela v enem letu 100 milio-
nov litrov žganja manj popilo na Nem-
škem in bo letos ta množina še znatno
večja. Kdor pogleda malo globlje, mu
bo ta uganka kmalu jasna. Ti novi pro-
buditelji hočejo vse stanove in vse na-
rode organizirati na novi podlagi proti
cerkvi in državi. V delu za tem ciljem
so spoznali, da jih ravno pijanstvo naj-
bolj ovira in jim uničuje uspehe. Pija-
nec, pravi žganjar, rabi skoro samo
žganje, za vse drugo se ne briga. Pija-
ča mora biti za vse. Kaj mu mar, če
je malo hrane, obleka slaba, otroci
lačni, da je le žganje. Ne pogreša časo-
pisov, ni radoveden za gospodarski raz-
voj, le žganja, žganja! Največje boga-
stvo za vsak narod je prava omika in
splošno napredovanje gospodarstva.
Kar se nauči, kar se napravi dobrega,
je napredek, je kakor solnčni žarek za
spomladno polje.

Pravi alkoholik se ne briga ne za
organizacijo, ne za časopise, ne za knji-
že, nima sploh nobene potrebe. Ljudje,
ki sploh ne morejo napredovati, so pa
nevarni vsaki stranki, ki hoče imeti
prihodnost. Zato so socialni demo-

krati tako padli po žganju, ki jim ovira
delo in zmago.

Nadvodnik Oto Lang iz lepega švi-
carskega mesta Curiha, sam navdušen
socialni demokrat, je govoril na Du-
naju: »Mi moramo najprej vse sloje
prepojit s socialističnim duhom, da
bomo vedno širše kroge priklopili na-
šim načrtom in slednjič dosegli moč, ki
je potrebna, da se polastimo države in
občine in vse uredimo po potrebah ljud-
stva. Toda vsi, ki resnično delajo v or-
ganizaciji in ljudstvo poznajo, so sku-
sili, da je naša največja zapreka in naš
največji nasprotnik alkohol in razne
pijanske razvade. Po gostilni in pijači
postane delavec top za naše namene. V
gostilni živi takorekoč izven svojega
časa in razmer. Veliki boji, ki bodo od-
ločili njegovo prihodnost, ga ne zani-
majo. Če je pa resnično, da pijanstvo,
združeno s posedanjem po gostilnah, ki
človeka vedno bolj ob pamet spravi,
napredek našega gibanja zadržuje, po-
tem moramo pijanstvu vojsko napove-
dati.«

Viktor Adler, vodja avstrijskih so-
cialnih demokratov, ki je sam absti-
nent, pravi: »Mi moramo ljudem vzeti
alkohol, ne zato, da bi jih storili zado-
voljne ali jih naučili varčevati; mi jim
moramo vzeti pijačo, ker je to opojno
sredstvo v boju, (ki jih stori za delo
nesposobne).«

Drug socialist Stern pravi: »Mi ne
bomo zmagali, dokler se ne bomo začeli
v prvi vrsti proti pijanstvu vojskovati.
Kolikor delavec zapije, za toliko je
slabši v boju za svoje pravice. Ko bi ta
denar porabil za dobro in močno hrano,
bi bil vedno bolj strašen nasprotnik
kapitalistu.«

Zdaj, ko so na Nemškem povišali
davek na žganje, so začeli socialisti z
vso močjo delati proti žganjepitju. Iz
vseh časopisov, iz vseh shodov, od vseh
organizacij se sliši le en glas: »Vojsko
žganju! Mi se ne damo odirati, pili ga
ne bomo več.«

Računajo sami, da je 77% vseh so-
cialistov brezbriznih za strankina na-
čela. Vzrok je le v pijančevanju.

Ali ni pri nas napravilo pijančeva-
nje prav istih žalostnih sadov? V me-
stih in zadnji vasi je veliko ljudi, ki se
brigajo le za svojo pijačo. Če jih vabiš
v društva, nimajo časa, če jim priporo-
čaš časopise, nimajo denarja, če jih na-
govarjaš za izboljšanje gospodarstva,
so zadovoljni s svojim beraštvom. Hra-
no imajo slabo, obleko ponošeno, pra-
vega družinskega veselja ne poznajo,
otroke ljubijo po svoje, da morajo le
zanje delati in trpeti. Čmerni so in siti-
ni, le v gostilni postanejo zgovorni, tam
je veselje, tam prijatelji, tam sreča.
Denar ali kreda se tudi vedno dobi. Ti
ljudje ne čutijo potrebe, da bi se kaj
naučili ali napredovali, ko so vedno le
žejni, samo žejni. Vse te ljudi je mo-
goče s kozarcem pijače dobiti za na-
sprotno prepričanje. Danes ti bodo sla-
vo peli, jutri te po moči kleli. Tu je
grozna rana za prihodnost kmeta,
stranke in narode. Ali niste brali, da

so nasprotniki navadili rojake na ob-
mejnih krajih najprej na pijačo, potem
so jim vcepili sovraštvo do cerkve in
duhovnikov in tako so postali zrela za
odpad. Koliko nadarjenih mož je po-
pustilo narodno delo zaradi te grozne
brezbriznosti ljudstva, ki prihaja iz pi-
jančevanja. Veliko bi še lahko delali,
saj so imeli vse zmožnosti, toda srce
jim je bilo užaljeno ob grdi nehvalež-
nosti in umazanem podtikanju.

Če so socialni demokratje začeli
za svoje cilje tako odločno vojsko, ali
se smemo mi obotavljati. Može, pomi-
slite resno naše razmere in mi povejte,
kam bomo prišli po tej poti? Lahko bi
rekli, da je tudi pri nas najmanj tri
četrtnine gospodarjev pijači preveč vda-
nih. Če hočemo napredovati, morame
vse zmožnosti porabiti za vzvišeni cilj.
Glava naj ostane čista, da se vedno radi
nanovo učimo, denar pa porabimo za
hrano in vse druge potrebe. Žganju pa
vojsko, da nobeden ne bo več kaplje po-
skusil. Vsak pameten človek, kateremu
je mar prihodnost, mora v tej smeri
delati.

Angleži v Indiji.

Kdor je trpel veliko krivico, ve, ka-
ko to boli. Če vidimo, kako izrabljajo
brezvestni ljudje neumnost mladolet-
nih varovancev ali družih revežev, se
čut pravičnosti vzdiguje kar sam odse-
be proti temu. Tudi kakor narod čuti-
mo, da smo bili in smo pod jerobstvom
družih, ki niso imeli nikdar srca za
nas. Pustili so nas v revščini, nevedno-
sti in gospodarski zanemarjenosti.
Vsak pa, kdor je enkrat okusil nesrečo,
veliko bolj razume enake težave bliž-
njega.

Tam v jugu Azije, več tisoč ur da-
leč od nas, je Indija, ki je na glasu, ka-
kor najlepša in najrodovitnejša dežela
na svetu. Pred štiridesetimi leti so prišli
tja Indijci, ki so nam ravno tako v so-
rodu, kakor Nemci, ker spadajo k in-
doazijskim plemenom. V krasni deželi
so dosegli visoko omiko in ustvarili
mogočne države. Je to še sedaj res raj-
ska dežela, ki meri 45.760 km² in ima
300 milijonov ljudi, torej za sedemkrat
večja kakor naša Avstro-Ogrska. V tej
deželi se govori 184 različnih jezikov.
Po veri so večinoma bramani ali hin-
du, malikovavci, do 220 milijonov, 63
milijonov je mohamedancev in 3 mili-
jone kristjanov. Dežela je rodovitna in
rodi na dobrih krajih res skoro stote-
ren sad. Skoro vsi naši pridelki rasejo
tudi tam. Razen teh imajo riž, tobak,
čaj, indigo, kavo, bombaž, vse južno
sadje, najlepši les, premogove, zlate in
diamantne rudnike. Ze tisoč let pred
Odrešenikovim rojstvom je prišlo naj-
več zlata iz Indije, katero so imeli za
zlato deželo.

Pred tristo leti so prišli Angleži v
deželo. Najpred so tu, kakor drugod,
ropali bogate morske ladije svojih so-
vražnikov. V 150. letih so počasi prema-

gali evropske nasprotnike in se potem vrgli še na domače indijske države. Zdaj jo imajo popolno v oblasti, angleški kralj je obenem indijski cesar. Vseh Angležev je v Indiji 100.000. Izmed teh je pa najmanj ena polovica Ircev, ki služijo v vojski. Le mala peščica gospoduje prelepi deželi in ima skoro v sužnosti domače prebivalce. Kako pa gospodarijo tam ti mogočni gospodje? Angleški finančni minister dobi vsako leto iz Indije nad 300 milijonov kron čistega dohodka. Pri tem plačujejo sami veliko vojsko, ki šteje 300.000 mož. Tako armado morajo imeti, ker so vedno v strahu, da bi se domačini vzdignili zoper tujce in tako vzeli Angležem najboljšo molzno kravo. Razen onih 300 milijonov zaslužijo še razni trgovci in vpokojeni uradniki, ki imajo v tujem kraju veliko višjo plačo, kakor doma, najmanj še 300 milijonov čistega, ves ta denar gre iz dežele v žep Angležev.

Več kakor polovica rodovitnega sveta imajo veleposestniki in razne angleške družbe, ki so si rodovito zemljo kar prilastile ali jo kupile za smešno ceno od ljudi, ki niso vedeli, zakaj se gre. To zemljo dajo domačinom v najem, ki delajo in delajo in v rodovitni deželi lakote umirajo. Odiranje je grozno. Pri nas plača kmet od 5 do 8 odstotkov davka pri svojih dohodkih. Izračunali so, da imajo Indijci povprečno na leto do 40 K dohodkov. Izmed vsega prebivalstva je na 100 do 85 kmetov. A kmet pride k večjemu na 25 K letnih dohodkov.

Angleški poslanec Kair Hardie je slišal o žalostnem stanju ubogega kmeta in se je hotel sam prepričati, koliko je na tem resničnega. Podkralj lord Curzon mu je pravil, da ne iznaša povprečni dohodek kmetov dosti čez 20 K na leto. Samih zemljiških davkov mora plačati 50 do 65 odstotkov. Če se računajo zraven še domači davki, pride na 75 odstotkov vseh svojih dohodkov. Če torej kmet dobi vseh dohodkov 24 K, mora 18 K davka plačati, 6 K ostane njemu za življenje. Revščina je grozna. Žito, posebno riž izvažajo v velikih množinah, domačini umirajo lakote. Angleški milijonarji in visoki uradniki pa vlečejo vsako leto milijone in milijone tujih žuljev. Izračunali so, da je v 4. letih umrlo za lakoto 30 milijonov ljudi. Ker je hrana nezadostna, ne more imeti ljudstvo zdravja, vrata so odprta najbolj raličnim boleznim. Vročina in kolera sta v zadnjih letih pokončali na milijone ljudi.

Hudo peče domačine preziranje in zaničevanje tujcev, ki smatrajo domačina za manj vrednega človeka, ker je drugačne polti. Vse višje službe imajo Angleži, naj imajo Indijci tudi isto izobrazbo. Na železnicah imajo na vseh postajah vagone, ki imajo napis: »Le za Evropejce«. Če gre v tak vagon tudi doktor, ki se je v Evropi izobrazil, pa je domačin, ga lahko vsak delavec ven vrže. Le nižje slabo plačane službe morejo domačini doseči v rodni zemlji, ki

ima že nad tritisoč let staro omiko. Ni torej čudno, če je ljudstvo nezadovoljno mrmra in stiska pesti zoper svoje zatiralce. Ko so zaradi upravnih vzrokov razdelili Bengalijo, pokrajino, ki ima več ljudi, kakor naša Avstrija, so Indijci na vse mogoče načine ugovarjali. Pomagalo ni nič. Navadno so vse, ki so očitno pokazali svoje mnenje, v ječah s palicami pretepali in jih spodili brez sodbe iz dežele. Časopise, ki so resnico poročali je vlada zaplenila, najbolj veljavne in častivredne može, ki so hoteli ljudstvu pomagati, so zaprli in jih izgnali v tuje kraje, obsojeni so bili največkrat brez sodnijskih prav. Kralj, ministristvo in kraljevi namestnik so obljubili ljudstvu prostost angleškega državljanca, a je niso dali. Za najmanjši politični prestop je strašna kazen, ki se brez usmiljenja izvrši. Ni torej čudno, če se vzdiguje ljudski ponos in vre v srcih domačinov strastno sovraštvo do tlačiteljev. Kakor so se ruski nihilisti zarotili zoper carja in visoke državnike, kakor hočejo anarhisti po svetu z revolverji, bodali in bombami kronane glave iz sveta spraviti, kar je grdo in ustudno, naj bi bili tudi vladarji slabi, tako so se tudi v Indiji oprijeli orožja zavrtnih umorih visokih angleških uradnikov. To je gotovo napačna pot, ki ne bo domačine pripeljala do cilja. Drug pojav pa vedno bolj skrbi Angleže. Indijci so se začeli vedno bolj zavedati svoje narodnosti, ljubezni in dolžnosti do domovine. Pri tem izginjajo razločki in nasprotstva, ki so jih imeli posamezni kraji med seboj, izginja vedno bolj za skupni cilj razloček vere, le domovino hočejo osvoboditi. Gotovo je tudi, da ta razvoj podpihujejo Japonci, ki bi radi vse Evropejce izgnali iz vzhodne Azije in bili sami neomejeni gospodarji. Dokler ima Angleška Indijo, je nepremagljiva, ker ima ta denar za vojne operacije. Če Indijo izgubi, ji tudi brodovje ne bo dolgo pomagalo.

Gotovo je pa, da si omikano ljudstvo, ki šteje 300 milijonov duš, ne bo dalo dolgo tako vladati. Človeška narava ima svoje pravice, katerih celemu ljudstvu ni mogoče za dalj časa kratiti brez kazni.

Obrtno delo na kmetih.

Država naj bi po možnosti podpirala in varovala koristi in pravice vseh državljanov. Ker imajo pa mnogi stanovi kakor razne dežele nasprotno potrebo, se večkrat z novo postavo enemu pomaga, drugemu pa škodo napravi. — Mali obrtniki in rokodelci so potrebovali obrtne postave, da se vzdržijo proti tovarnam in velikim podjetnikom, ki so preplavljali s cenim in navadno slabim blagom trg ter tako samostojne obrtnike skoro uničili. Obrtna postava jim je dala potrebno zaslombo, da se zdaj mala obrt in rokodelstvo po me-

stih prav lepo razvija. Marsikateri obrtnik boljše shaja, kakor učen gospod, ki je že črne šole na Dunaju prestudiral. V mestih je bilo to lahko, ker so ljudje strogo ločeni po poklicih in svojih opravkih. Čevljar je pri kopitu, kramar pri branjeriji, pisar v pisarni, gospod v kanceliji, trgovec pri blagu. Še na misel mu ne pride, da bi se v kavlital, kar spada v tuj delokrog, razen politike, zabave in organizacije, kjer se vsi najdejo.

Na kmetih je to drugače. Še vedno so korenine našega kmetijstva iz onih časov, ko je kmet skoro vse, kar je rabil, doma pridelal in ni rabil posebnih učenih rokodelcev ali izvežbanih trgovcev. Svoje pridelke je peljal v mesto in se tam založil z vsem, kar ni bilo doma mogoče dobiti. Če je pa blaga v mestu za 1 vinar ceneje dobil, ga je tam kupil. Ubogi kajžarji in kočarji so se navadili kakega rokodelstva, so šivali, tesali, mizarili in vse, kar je kmet potreboval, poceni doma izdelovali. Kadar je bila sila, so tudi na polju pomagali. Žena in otroci so obdelali one njive, katere jim je gospodar za delo odstopil in redili kravo in prešičke. Vsi so bili zadovoljni; patenta ti domači rokodelci niso rabili.

Ko je zagledala obrtna postava beli dan, se dolgo ni nobeden zanjo zmednil, delali so naprej, kakor so bili vajeni. Da bi se moral 2 do 4 leta učiti, kakor vajenec in potem še dve leti služiti pri mojstru za pomočnika, ni šlo tem poštenim delavcem v glavo. Polagoma so se razmere izpremenile. Starši so dali otroke k mestnim mojstrom, da bi malo boljše živeli in manj delali. Prišli so nazaj izkušeni, začeli doma delati in prositi za obrtno dovoljenje. Ker so stari rokodelci delali veliko ceneje, niso imeli veliko zaslužka. Vsak je namreč pričakoval, da se bo plačevala tudi mestna spretnost in gosposčina. Naznanjali so torej te starokopitne nasprotnike glavarstvu, da delajo brez obrtnega dovoljenja.

Glavarstvo jih je klicalo na uradne ure in tu so zvedeli, da ne smejo delati, kar so delali od mladosti, s čemer so živeli sebe in številno družino. Mislili so, da imajo od Boga pravico delati in se pošteno preživeti. »Cesarja sem služil, pošteno sem delal, zdaj pa več ne smem. Ali naj grem z otroci bežati?«

Uradnik je po paragrafu določil kazen in prepovedal nadaljno delo. Orožniki so imeli vedno odprte oči na te nesrečne grešnike. — Polagoma se je zvedelo, da potrebujejo obrtnega dovoljenja: lončarji, kovači, ključavničarji, sitarji, sodarji, mizarji, usnarji, krojači, čevljarji, klopučarji, brivci, knjigovezi, peki, mesarji in krovci z opeko. Vsak od teh umetnikov se mora tri leta učiti in dve leti delati, da sme na svojo roko začeti. Popred je bilo sveda priprosto. Par tednov je šel v štiro z mojstrom in je že sam precej znal. Začetkom je malo kazil, ko so mu pa ljudje vest izprašali in mu brez usmi-

ljenja resnico povedali, se je kmalu popoljšal. To so bile zdrave razmere, ker je najboljši, če kmet sam vse zna. Če gre kak revež revežu pomagat, mu oteše par brunov, napravi v prostem času kako mizo za soseda, je to čisto prav.

Toda zdaj je postava, da se ne sme delati in se ne sme brez patenta. Kje se bo pa učil, ko nobeden nima obrtnega dovoljenja, oni pa, ki ga ima, nobenega v šolo ne mara. Malokdaj se je povedalo revežu, da more dobiti spregled učnega izpričevala in izpričevala dveh let pomočništva s pomočjo občinskega odbora in obrtne zbornice. Saj je bilo to odvisno od dobre ali slabe volje raznih ljudi, kateri mu niso bili naklonjeni.

Začelo se je splošno preganjanje teh najrevnejših rokodelcev. Klicani so bili vsi čevljarji. »Ste delali?« — »Sem.« — »Imate patent?« — »Nimam.« — »2 do 10 kron kazni ali zapor. Znanprej ne smete več, če ne, boste huje kaznovani.« Ti delavci so šli v Ameriko, v mesto, v službo, na kmetih pa nikjer ni zadosti čevljarjev. V najhujši zimi hodijo ljudje skoro bos, otroci ne morejo ne v šolo, ne v cerkev. Mnogi so si zaradi slabega obnove pokvarili zdravje za celo življenje, ker niso mogli čevljarja dobiti. Dasiravno so usnje že mesece in mesece doma imeli. Obrtne oblasti pa z neko slastjo preganjajo te delavce, jih pode od doma, kjer bi se radi pošteno živeli. Primerilo se je, da je vajenec že zadnje mesece delal pri mojstru, ki ga je pa nalašč spodil, da bi mu ne bilo treba dati izpričevala. »Zakaj ga pa ni tožil?« Revež, ki ničesar nima, ne upa na pravico, še manj pri uradih, ki nikoli niso imeli srca za našega kmeta. Pri teh ljudeh vlada le paragraf, večkrat tudi le nagajanje. Isto se primeri mizarjem, tesarjem in posebno tudi krojačem. Še ženske so se lotile v zadnjem času te zabave. Po paragrafih se čisto lahko doseže, da se prepove izvrševanje ženske obleke brez obrtnega dovoljenja. — Kdo pa more zahtevati od teh revežev, ki se še tako komaj živijo, še plačevanje obrtnega davka? Za razvoj kmetijstva je ta postava naravnost pogubna. Ko bi imeli uradništvo, ki bi poznalo potrebe kmeta in šlo tem revežem povsod na roko, bi se ostrine postave, ki tako globoko posegajo v naše domače gospodarstvo, komaj čutile. Toda naše uradništvo ni imelo doslej srca za kmeta, če tudi so bile prav častne izjeme.

V zadnjem času so začeli zahtevati tudi posebno dovoljenje od ženic, ki pečejo in prodajajo kruh. Peč bi se jim morala pregledati in vse prav varno urediti. Doslej so na kmetih peklo kruh gostilničarke in revne samice ali žene, ki se niso mogle drugače živeti. Zaslужek je bil prav beraški. Potrebno je bilo, ker je marsikje kruha ravno ob sili zmanjkalo, drugod niso imeli časa pravočasno peči, ali se niso marali s tem ukvarjati, ker so ga tako lahko poceni kupili. Posebno samcem in delavcem je bila ta peka prav po volji. Zda-

so staknili paragrafe, da te reve mučijo z dolgimi uradnimi poti in zahtevajo od njih vse varnostne naredbe, dovoljenje za prodajo, da so mnoge raje vse pustile, kakor imele še nadalje opraviti s temi sitnostmi.

Čudno je tudi, da je prodaja mešanega in špecerijske blaga postala v zadnjem času taka umetnost, da se mora vsak tri leta učiti, da zna kofe prodajati in sladkor tehtati. Razen tega mora še dve leti služiti kakor pomočnik. Kje se bo pa naučil te dragocene umetnosti? Seveda pri takem, ki ima patent. Tu je ena kravja dekla, ki se je naveličala gnoj kidati in je zamenjala hlev s špecerijo. Kje se je naučila? Prijateljica v sosedni župniji ji je pokazala unče in funte, kile in deke v par minutah in pristavila zraven: »Pametna bodi, da ne boš na škodi«, pa je bila šola končana. Nova branjevka je izvrstno razumela trgovino s špecerijskim ali še bolj učeno povedano s kolonijalnim blagom. — Drugemu se ni ljubilo delati na polju. Menil je, da se bo dalo boljše živeti v hladni sobi, kakor na njivi. Napravil je štacuno, patent je dobil, kadar je hotel in vse je znal. Če ni znal urediti dohodkov in stroškov, so prišli vladni možje s cesarskimi orli in razdelili njegovo premoženje. Nastopil je drugi in na novo začel. Kadar so prejšnji kramarji le preveč odirali, se je marsikdo ojunatil in na novo poskusil. Nekatera dekleta, ki niso marale sladkega jarma, so na ta način napravile prav vzorne prodajalne, ki so bile celi okolici v korist.

Po novi postavi je vse to onemogočeno, če ne bo šlo glavarstvo proslcem na roko. Dozdaj se ne kaže posebna prijaznost glavarstev do takih proslcev. Veliko bolj drže z bogatimi trgovci, ki se vselej boje nove konkurence. Te razmere so za gospodarstvo na kmetih zelo škodljive. Kdo bo delal pet let za prodajalno na kmetih, ko se vsega lahko nauči v nekaj tednih? Navadil se bo le lenobe in tatvine. Znano je tudi, da taki trgovci na kmetih zelo odirajo, če ni konkurence. Zaslužiti hočejo pri blagu 30 do 50%. Zda ne more nobeden zraven, zavarovani so. Ker je v takih hišah navadno napredni duh in jim kmetje morajo vedno bolj premoženje množiti, je njih vpliv stranki tudi politično nevaren.

Poslanci bodo morali delati na to, da se bodo postave rabile našim razmeram in koristim kmečkega prebivalstva primerno. Najbolj bi pa bilo želeli, da bi naše ljudstvo ne videlo v vsakem uradniku svojega sovražnika, temveč pravega prijatelja, ki mu iz srca dobro hoče in po možnosti stori. Doseglo se bo tudi to, če bodo uradniki šli ljudem res kolikor mogoče na roke in mu skušali povsod le koristiti in ga povzdigniti.

Žene in matere pri narodnem delu.

IV. Cvetice na oknih in v cerkvi.

Kdor bo sodil ljudi le po prijaznih besedah ali lepem občevanju, se bo navadno v lastno škodo ravnatoko zmotil. Kakor ženin, ki gleda pri nevesti le na lepi obraz in množino kron, katere bo prinesla. Zunanost ne pove vselej pri človeku, kakšna je njegova notranjost. Če pa človeka od blizu večkrat opazuješ in ga sodiš po vsem njegovem obnašanju, bo tvoja sodba pravilna.

Prav jasno nam kažejo vsakega človeka njegova dela. Če vidiš skrbno uravnano gospodarstvo, boš vedel precej, da je tu priden gospodar. Ako opaziš v kuhinji vse v neredu: lonce, sklede, žlice in vse orodje drugo na drugem, veš, kaka je gospodinja.

Po obnašanju v cerkvi spoznaš najboljše, koliko imajo ljudje prave pobožnosti. Če je v hiši božji vse zaprašeno in umazano, veš dobro, da je cerkvenik bolj na leno stran, ljubi bolj kozarec in pipo, kakor metlo in delo.

Na Solnograškem sem videl v nekaterih krajih, še bolj pa v Švici, kmečke hiše vse v zelenju. Na vseh oknih preproste hiše se bleščijo lepe rože, prelepi dar Stvarnikov za reveža in bogatina, s katerim je olepšal in ovonjil naše življenje. Ne dá se skoro povedati, kako na tujčevo oko ta pogled dobro vpliva. Človek je svoje ponižno delo, domačo hišo, okrasil s temi božjimi hčerkami, ki vsakemu kažejo, kako dober in mogočen je Bog.

Tudi pri nas imajo v vseh hišah lepe cvetice. Otrok si bere rož po livadah, dekle goji svoje drage rože in tudi materi so še ostale pri srcu. Vendar je rož v posodah po vaseh in kar je še bolj čudno, tudi po mestih in trgih, kjer hočejo bolj izobraženi biti in imeti pravo žilo za vse lepo, primeroma malo. Bogastva nimamo, da bi zidali lepe hiše, porabimo vsaj te božje darove, ki so lepši od vseh umetnih okraskov pri hišah.

V nekih starih bukvah sem bral, da je vsaka ženska, ki nima veselja do rož, za domače in tuje prava pošast. V ljubeznipolnem negovanju cvetic se kaže čuteče in delavno žensko srce. V teh ponižnih cveticah, ki tako lepo hiše krasijo in razširjajo svoj prijetni vonj, je najlepše začrtana ponižna slovenska žena, ki ne bo ne bogata, ne imenitna. S ponižnim delom krasí svojo hišo in razširja prelepi vonj krščanskega življenja. Gotovo vpliva ljubezen in negovanje cvetic na razvoj značaja in obnašanja. Kjer ni te ljubezni, je neusmiljenost in brezsrčnost doma; srce je neobčutno za dobro in lepo.

V zadnjem času se je zelo razvilo izdelovanje umetnih cvetic. Če so dobro napravljene, so včasih lepe, toda vendar so le človeško delo z vsemi napakami in slabostmi. Le pogledajte, kako

čudne so včasih šmarnice, katere napravijo z velikim trudom v hišah! Tu imate razne zvezde, vse vrste pangelce, rože, ki še podobne niso kaki roži, vse vkrižem, vse zaprašeno in zamazano. Mislijo, da so Bog vé kako lepo reč napravile, pa bi bilo najboljšje, ko bi vse skupaj dali ognju očistiti in pokončati. Te umetne, pokvarjene rože naj bodo slike Prečiste in Brezmadežne, ki ni imela napake! Ako bi natrgali zunaj trave in domačih cvetic ter v venec rože povili, bi bilo veliko lepše. Ravno z umetnimi cveticami se pogosto kvari dobri okus našega ljudstva. Naj bi ostalo le, kar je neobhodno potrebno.

Ali pa ni mogoče doseči, da bi naše žene in dekleta ozaljšale vsa okna domačih hiš s cveticami? Pred leti sem prišel v kmečko vas, kjer so imeli v oknih res lepe in velike rože. »Glej,« pravi prijatelj, »kakšne rože! Tu so gotovo tudi dobri in vneti deklji.« Bilo je nekje na Gorenjskem. Tako sodijo vsi, ki ogledujejo hiše v tujem kraju.

Ali bi ne bilo mogoče, da bi naše ženske ta lepi kras domačih hiš povsod po vseh oknih postavile? Res, da je nekoliko dela pri zasajanju in vsaki dan precej zalivanja. Toda delo, ki je človeku res pri srcu, se navadno vselej lahko opravi in potrebni čas se vzame. Pametni starši temu gotovo ne bodo nasprotovali. Mali otroci pomagajo z največjim veseljem svoji materi pri tem lepem opravilu. Hočeš otroka zgodaj navaditi na delo in ga priučiti pametnega gospodarstva, izroči mu skrb za nekaj cvetic. V mnogih krajih kupijo starši otrokom ovčko ali zajčke, če so večji, jim prepustijo tudi telička. Ste že videli otroka, kako je nekim ponosom vodil svoje jagnje po paši; kar je bilo najboljšega, mu je prinesel, skrbel je zanj, kakor za samega sebe. In živahca razume to nežno ljubezen malega. Povsod sta neločljiva tovariša. Debele solze kapajo vselej, kadar njegova ovčka gre iz hiše. — Tudi pri zajčkih je vsaki dan. Ze otrok hoče delati, za druge skrbeti, drugim pomagati. Če ni nobene reči, kjer bi se razvile prirojene zmognosti, se naseli počasi neka mrzla brezbriznost in ostane le še veselje do razposajenih iger, ki se pozneje preseli na ljubezen do pijače in slabih druščin. Dobre lastnosti je treba na vse zgodaj zbuhati. Izroči mu nekaj rož. Povej, kako naj opravlja svoje imenitno delo in dete bo veselo vsakega pereščka in najmanjšega cveta, ki se prikaže. Je pa ravno to tudi važen pripomoček, da otroci še bolj ljubijo domačo hišo.

Naše vasi bi bile v vedni praznični obleki, na katero bi bili lahko vsi ponosni, ko bi imeli vsa okna s cveticami okrašena. Revni smo, toda ne bodimo leni in zanikrni. To bi vsak lahko spoznal, kdor bo prišel v naše kraje. Rože saditi in presajati, prilivati in kaliti znajo dobro vse ženske. Bog jim je dal v ta namen spretno roko in srce, ki je vneto za lepo in dobro.

Še nekaj pri ti zadevi! Kamor prideš, ogledaš si navadno najprej cerkev.

Tam je skupna hiša vse fare, skupno srce za vse ljudi. Tam Bog prebiva in ima Marija svoj oltar milosti, kjer se tolikokrat vnamajo deviška srca za zgled materin, kjer hrepenijo želje po nebeški sreči in na zemlji po višji popolnosti. Kdor ni skusil, ne vé, kaj je domača cerkev našemu ljudstvu. Toda tabernakelj je večkrat tako zapuščen, tako samotni . . .! ob Marijinem oltarju je nekaj umetnih cvetic, starih in zaprašenih, kakor bi bila že vsa gorečnost za hišo božjo že davno izumrla. Kaj bodo suhe, umetne rože na oltarju, kjer se resnica nahaja.

Videl sem v nekaterih župnijah, kako so dekleta za vsak večji praznik in za vsako nedeljo prinesle najlepše cvetice, kakor ponižen dar vdanega srca, ki ne more kaj boljšega dati, v cerkev za tabernakelj in za Marijo. Kako živo so dehtele in cvetele rože na svetem kraju, kakor bi hotele pobožnost opraviti za verno dekljsko srce. Lepa je cerkev s cveticami ozaljšana, četudi je revna. Saj ima najlepše bogastvo, pravo pobožnost vernega ljudstva. Ali bi ne bilo to povsod mogoče? Toliko imamo dobrih in vernih deklet, ki bi z veseljem skazale Gospodu malo vdanost po zgledu sv. Veronike. In res so to prave Veronike. Ni dvoma, da bodo duhovniki te vdanosti povsod veselili. Po prazniku se vzamejo cvetice zopet domu in pridejo iz kraljeve hiše na domače okno, kjer bodo s tem večjo silo oznanjevale mogočno ljubezen in lepoto božjo.

Prav primerno bi bilo tudi, ko bi se dekleta Marijinih družb naučile lepe šopke plesti ali čedne vence viti. Kolikokrat se vidi, kako prinesejo te dobre duše velike šopke vsaki teden v cerkev. Najlepše cvetice so morale iz vrtička, ker dekleta ljubi še bolj Marijo in Jezusa, kakor svoje cvetice. Šopki niso vselej tako lepi, kakor bi bili lahko. Veliko cvetic so porabile, toda znale niso. Tu se more pomagati. Ena bi šla za par dni v mesto, se naučila od kake prijateljice ali naprosila dobro učiteljico, katera bi morala biti v tem dobro izurjena. Ravno iz te male reči bodo večkrat zrastle prav trajni sadovi. Na ta način bi lahko imeli v vseh cerkvah skozi celo leto najlepše šopke.

Prav lepo bi bilo, ko bi otroci v šoli dobili nekaj naukov in s tem nekaj veselja za gojenje cvetic.

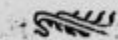
Dobro znamenje kokoši.

Ko bi mogel kdo vse godrnjanje ene same gospodinje čez uboge pute, ki premalo nesejo, prešteti, bi bile to take litanijske, da bi se vsak te tihe vode ustrašil. Vse pripomočke poskusi gospodinja, kure pa le po svojem nesejo. Neki nemški gospodar pa ravnokar razglasuje veselo vest, da je on zadel pra-

vo znamenje, na katerem se pozna kokoš, ki veliko jajec iznese. Njegov sinček je dobil v dar puto, ki je imela na grebenu precej dlake, nekake kocine, kakoršnih še niso dobili pri drugih kokoših. Ravno ta kocinasta kokoš se je najbolj za jajca izkazala. — Gospodarja so kocine na grebenu zanimalo. Zdelo se mu je, da bi znale tudi druge kocinke biti dobre jajčarice. Napravil si je torej same take in se sam čudil nad lepim uspehom, ker so mu te vrste pute iznesle na leto povprečno 182 jajec, česar niti z najboljšimi kokoši drugod lahko ne dosežejo. Pravi, da je pravilo čisto zanesljivo. — Torej, gospodinje, le preglejte natančno grebene in kocine svojih put. Toda nikar ne obodite prenaglo kako manj porašeno na nož, ker zmota je človeška in izjema lahko povsod mogoča.

Pregled letine.

Iz celega sveta prihajajo poročila o izvanredno ugodni letini. Le na Francoskem je mrzlo in deževno vreme precej škodovalo. Druga leta so morali na milijone oralov spomladi zaradi pozimskega mraza preorati, letos je povsod vse dobro. Le v Kanadi so polje za pšenico pomnožili za eno četrtino, ker so lani tako dobro prodali. Mnoge je pa lakomnost zapeljala. Na Ruskem so veliko pšenice pokupili judje, ki so upali, da bo ob novini zopet dražja. Zdaj, ko se povsod tako lepo obeta in je padla pšenica pri 100 kg skoro za 7 kron, pa vse sili z blagom naprej. Tudi pri nas je bilo nekaj spekulativcev, ki so tiščali in tiščali pšenico: »bo po 7 kron mernik«, zdaj jo pa ponujajo, pa je po visoki ceni nobeden ne mara. Skoro gotovo bo cena šla še zelo nazaj. Kdor ima kaj za prodati, naj hiti. Pravijo, da jeseni ne bo 1 stot čez 20 kron. — Tudi krma povsod prav dobro kaže in ima živina še precej dobre cene. Za letošnjo jesen prerokujejo izvanredne cene za lepo pitano govejo živino. Vsled suše so kmetje živino zelo poprodali, da je sploh ne bo mogoče veliko prodati. Ta pa bo imela izvrstno ceno, da bo kmet zadovoljen. Morebiti bo kazalo s prodajo malo počakati.

Smešnice.

Tudi darežljivost ima pri Dolenjcih svojo mejo. Podgorček svojemu župniku: »Večjo kaj, g'spjud, jest sem tako voljan, da bi njim dal zadnje zrno pšenice — ampak zadnje kapljice vina pa ne!«

Pred sodnikom. Sodnik: »Kako morete trditi, da Vam je gospodar brez vzroka odpovedal stanovanje, ko sami priznavate, da ste mu rekli »največji osel!« Ali imate temu kaj dostaviti?« — »O, nič ne, gospod sodnik, sicer me gre precej zopet tožiti!«

V šoli. Učitelj: »Jožek, ali mi veš imenovati besedo, ki se končuje na »a«?« — Jožek: »Oštarija!« — Učitelj: »Kako, da ti ravno ta beseda pride na misel?« — Jožek: »Zato, ker so ravno snoči mojega očeta vnu vrgli!«

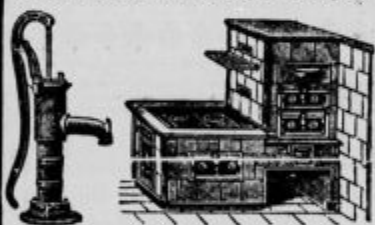
Ni razumela. Dekla bere v »Kmetovalcu«, da je domač bik dobil 50 K premije (darila): »Oh, kam pa bo zdaj žival z denarjem!«

V AMERIKO

1369 odpremlja naglo in ceno 5—1

potoval. pisarna B. Karlsberg, Hamburg
Ferdinandstrasse 57 r.Obširna brezplačna pojasnila za izseljence in potnike.
Vestna postrežba. Zastopniki se 1800.Kdor kupuje gvančno blago za
moške in ženske, najde jako
veliko izber in zelo ugodne cene
515 pri domači tvrdki 20—1**R. Miklauc, Ljubljana**
Stritarjeva (Spitalska) ul. 5

Priznano dobro blago za

moške in ženske oblekesukno, platno in drugo manufakturno
blago se kupi naj-
ceneje v Ljubljani **„Pri Gorenjki“**
Pogačarjev trg. Ostanki po znižanih cenah.**Trgovina**špecerijskega blaga, moke, špi-
rita, raznovrstnih barv, laka,
firneža itd., na drobno in debelo.**Zaloga**železa, želez. šin, traverz,
Roman in Portland cementa,
železnih peči, kotlov, tehtnic,
sesalk in cevi za vodovode,
štedilnikov, mrež za ograje,
nagrobni križev itd. Sploh
vse železnine. — Dobra po-
strežba, nizke cene.**A. Sušnik**
Ljubljana, Zaloška cesta štev. 21.**Johnov****„Polnoparni“
pralni stroj**
je postal cenejšiČe ste dosedaj čakali z naročilom, ne mudite se zdaj več.
Noben izdelek se vam ne bo tako izplačal. Johnov „Polno-
parni“ pralni stroj pere perilo bleščečo belo, ga ohranja na
dosedaj še nedosežen način in pri porabi tega stroja štedite
čas, delo in denar za več kakor 75%. Več kakor 170.000 go-
spodinji rabi „Polnoparni“. Dejemo ga na poskus. Plačilo na
obroke pripuščenno.**J. H. John D. D., Dunaj IV/1,**
Frankenberggasse 4/144.Na željo se imenujejo trgovci, ki prodajajo
stroje v vašem kraju.**Motorje**najbolj-
šega
sistemavodne sesalke, kosilnice,
mlatilnice in čistilnice,
brzoparilnice za krmo,**železne blagajne**
staub. potrebščinein vso drugo železnino dobavlja po
najnižjih cenah slovenska veletrgo-
vina z železnino 840 10—1**Franc Stupica,**
Ljubljana, Marije Terezije c. 1.**Tednik „SLOVENEK“** [sobotna
številka] stane na leto 7 K.**Lekarnarja A. THIERRY-JA BALZAM**

(Postavno zavarovano)

79

Edino pristen je z varstveno znamko REDOVNICA.

Učinkujoč pri želodčnih težkočah, napenjanju, zasliženju, motenju
prebave, kašlju, pljučnih boleznih, prsnihih boleznih, hripavosti itd.
Čisti zunanje rane, olajšuje bolečine. 12 malih ali 6 dvojnih ste-
klenic ali 1 velika posebna steklenica 5 kron.**Lekarnarja A. Thierry-ja edino pristno**
CENTIFOLIJSKO MAZILLOzanestiivo učinkujoč pri prišcih, ranah, ranitvah, vnetju še tako
starem vseh vrst. 3 lončka K 3 60. Naročila naj se nastavljajo na
lekarno pri angelju.**A. Thierry v Pregradi pri Rogaški Slatini.**

Dobí se skoro v vseh lekarnah.

Edino pristen balzam
iz lekarn pri angelju
A. Thierry v Pregradi
pri Rogaški Slatini.

Daje po**4¹/₂ %**

Vzajemno podporno društvo v Ljubljani

Kongresni trg 19

registrovana zadruga z omejenim poroštvo

Kongresni trg 19

sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. do 12. ure dopoldne in jih obrestuje - po 4¹/₂ % brez odbitka, tako, da dobi vlagatelj od vsakih vložnih 100 K čistih 4 K 50 v na leto. Rentni davek plačuje društvo samo. Druge hranilne knjižice se sprejemajo kot gotov denar, ne da bi se njih obrestovanje prekinilo. Daje tudi svojim članom **predujme** na osebni kredit, vračljive v 7 in pol letih (90 mesecev ali 390 tednih) v tedenskih, oziroma mesečnih obrokih, kakor tudi posojila na zadolžnice in menjice.

Dr. Fr. Dolšak l. r.,
zdravnik v Ljubljani, podpredsednik,

Prelat A. Kalan l. r.,
predsednik.

Kanonik I. Sušnik l. r.,
podpredsednik.

Za košnjo priporočamo najboljše ameriške kosilne stroje Mc. Cormick

ki so ne samo po izreku enega samega, nego na Kranjskem že od več sto posestnikov, ki te stroje že več let uporabljajo, kot najboljši in za naše kraje najpripravnejši spoznani. Vsakdo naj se torej sam prepriča in kupi le kosilni stroj **MC. CORMICK**. Opozarjamo na naše nove nože z gostimi zobmi, ki posebno globoko režejo, za nizko in redko travo.

Edina zastopnika za Kranjsko: **Karol Kavšeka naslednika Schneider & Verovšek, Ljubljana, Dunajska c. 16.**

NAJBOLJŠA IN NAJSIGURNEJŠA PRILIKA ZA STEDENJE!

Denarni promet do 31. decembra 1909
čez 83 milijonov kron.

Lastna glavnica K 503.575·98

Stanje vlog dne 31. marca 1910
čez 21 milijonov kron.

LJUDSKA POSOJILNICA

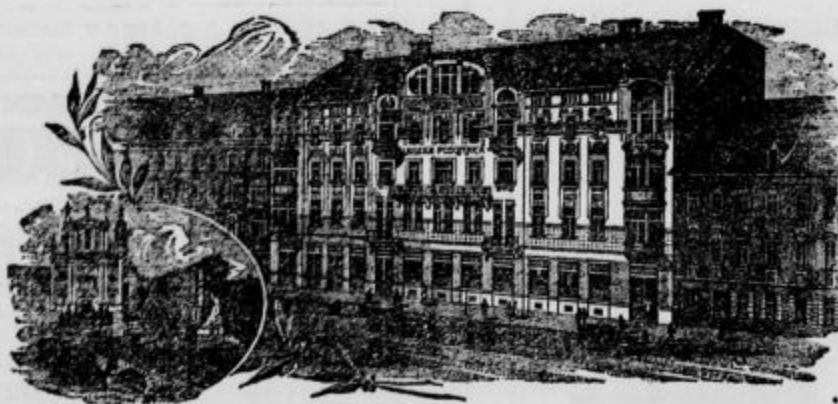
registrovana zadruga z neomejeno zavezo

Miklošičeva cesta štev. 6, pritličje, v lastni hiši nasproti hotela „Union“ za frančiškansko cerkev

sprejema **hranilne vloge** vsak delavnik od 8. ure zjutraj do 1. ure popoldan ter jih obrestuje po

4¹/₂ %

brez kakega odbitka, tako da prejme vložnik od vsakih vložnih **100 kron čistih 4·50 kron na leto.**

Hranilne knjižice se sprejemajo kot gotov denar, ne da bi se njih obrestovanje kaj prekinilo. Za nalaganje po pošti so poštno-hranilne položnice na razpolaganje. Sprejema tudi vloge od svojih zadrušnikov na tekoči račun ter daje istim posojila proti vknjižbi z in brez amortizacije, na osebni kredit (proti poroštvo) in zastavi vredn. papirjev. Menjice se najkulant. eskomptirajo.

Dr. Ivan Sušteršič, predsed. **Josip Siška**, stolni kanonik, podpredsed. Odborniki: **Anton Belec**, posestnik, podjetnik in trgovec v Št. Vidu n. L. **Fran Povše**, vodja, graščak, državni in deželni poslanec. **Anton Kobl**, posestnik in trgovec, Breg p. B. **Karol Kauschegg**, veleposestnik v Ljubljani. **Matija Kolar**, stolni dekan v Ljubljani. **Ivan Kregar**, svetnik trg. in obrt. zbornice in hišni posest. v Ljubljani. **Fran Leskovic**, hišni posestnik in blagajnik „Ljudske posojilnice“. **Ivan Pollak ml.**, tovarnar. **Karol Pollak**, tovarnar in posestnik v Ljubljani. **Gregor Šlibar**, župnik na Rudniku.